

A Date with Justin

Ana Sekso

Umjetnik se u tekstu letka predstavlja u kratkim crtama – kaže da se zove Justin, da dolazi iz Sjeverne Irske, želi obići lokalni pijančevalački establišment s namjerom da s povezom preko očiju upozna ljude koje inače možda nikad ne bi sreo i ne bi s njima razgovarao, te da podijeli s njima iskustva o neuobičajenim stvarima dok zajedno piju

Justin McKeown, *Drinking Blindfolded in Zagreb*, exUrbanFestival, od 21. do 23. svibnja 2004.

Na svojoj standardnoj turneji po zagrebačkim knjižarama, dok sam čekala da jedna od prodavačica provjeri moju narudžbu, među raznim lećima otkrila sam jedan koji je, zapravo, poziv na turneju po mojim omiljenim šankovima. Naime, jedan se umjetnik odvažio izvesti zanimljiv performans u kojem publika aktivno sudjeluje s njime u odnosu 1:1. Umjetnik se u tekstu letka predstavlja u kratkim crtama – kaže da se zove Justin, da dolazi iz Sjeverne Irske, želi obići lokalni pijančevalački establišment s namjerom da s povezom preko očiju upozna ljude koje inače možda nikad ne bi sreo i ne bi s njima razgovarao, te da podijeli s njima iskustva o neuobičajenim stvarima dok zajedno piju. Publici prepušta izbor od pet poznatih zagrebačkih kafica, nudi širok raspon tema koje predlaže za susret naslijepo (među kojima je umjetnost na prvom, politika na drugom mjestu, a negdje pri dnu izbornika Justin nudi i razgovor o cijeni ribe u Kini). Uzimam letak, a kako i sama volim upoznavati nove ljude, poziv na sudjelovanje u umjetničkom performansu bio je za mene pravi izazov kojem nisam mogla odoljeti. Sljedeći dan ujutro zovem Justin Hotline. Javlja se mlađi muškarac, uljudan i simpatičan, no zvuči pomalo mamurno, kao da sam ga upravo probudila. Objašnjava mi kako je *very booked*, da je odaziv Zagrepčana iznenađujuće velik. No, ipak, pronalazi termin za sastanak sa mnom. Nadam se samo da mi neće postavljati neka teška pitanja na koja teško mogu odgovoriti na engleskom.

Druženje kao umjetnost

Uistinu, možda je obilazak lokalnog pijančevalačkog establišmenta jedan od najboljih načina *sightseeinga* grada i neposredan način da se upoznaju njegovi stanovnici, njihov *modus vivendi*, njihov mentalitet i način kako se zabavljaju. Druženje s nepoznatim ljudima otvara mogućnost razmjene zanimljivih stavova

s različitim aspektata, ideja; otvara mogućnost da se sugovornici otvore i povjere jedno drugom (posebice publika Justinu koji ne vidi svog sugovornika), mnogo lakše no što bi to napravili s nekim koga dobro poznaju i pred kim trebaju ostaviti dobar dojam. S druge strane, na višoj razini, umjetnik ovim performansom ispituje društveni kontekst, neka (ne)pisana pravila ponašanja pa čak i zakone o javnom redu i miru u našoj zemlji, zakone tržišta i ulogu pojedinca u grupnom portretu društva u kojem živi. Subota, 20 sati, *Sedmica*. Justin me čeka prekrivenih očiju u društvu dvije domaće djevojke koje mu pomažu. Izmjenjujemo pozdrave, djevojke me pitaju pristajem li da se ovaj razgovor snimi i da budem uvijekvećena foto-aparatom u društvu umjetnika. Pristajem. Sve za umjetnost. Napuštaju nas. Da bih probila led, kažem Justinu da je ovo za njega tek jedan u nizu *blind-dateova*, dok je ovo meni *a Date with Justin*. Justin se smije, odmah je shvatio aluziju na (meni omiljeni) album The Cramps *A Date with Elvis*. Želim Justinu darovati nešto jako fino i jako hrvatsko što sigurno nije probao. Darujem mu bajadere (sigurna sam da nije dijabetičar kad ide Zagrebom i pije alkohol u neograničenim količinama) i nagovaram da proba rakiju. Justin započinje razgovor time što me pita zašto sam u Zagrebu i čime se bavim. Znala sam da je to ključno pitanje jer će moj odgovor usmjeriti razgovor na umjetnost. Naš razgovor teče spontano, upućujemo jedno drugom gomilu pitanja, odgovaramo, argumentiramo, donosimo zaključke. Razgovaramo o suvremenoj umjetnosti; Justina zanima koliko sam upoznata s umjetnicima iz Velike Britanije (on voli Damiena Hirsta), zanima ga naš sustav studiranja povijesti umjetnosti. On živi u pokrajini Devon u kojoj sam nekoć boravila, to ga oduševljava. Razglabamo o ekonomiji i umjetnosti, akademskoj i neinstitucionalnoj umjetnosti, može li se živjeti od umjetnosti, raspravljamo o jeziku (u ovom dijelu razgovora pričam Justinu o Mladenu Stilinoviću i njegovu *Rječniku engleskog jezika*), o amerikanizaciji europske kulture i globalizaciji, općenito; o sociolingvistici, o zabudama vezanim za umjetničko i estetsko. Justin mi objašnjava Lacanove teorije na koje dajem odgovor koji on povezuje s Foucaultom; pričam mu o A. C. Dantou; pobijamo Aristotelovu logiku, itd... Performans kulminira u trenutku kada Justin kaže da mora na WC i uljudno me moli da mu pokažem put. Ustaje pažljivo, pomalo nespretno i prepušta se u moje ruke. Vodim ga u WC, čekam da obavi nuždu i pomažem mu oprati i obrisati ruke što izaziva Justinov izljev zahvalnosti i istodobno fiksira poglede posjetitelja *Sedmice*.

Može li umjetnost biti zabavna?

Sad Justin naručuje novu rundu. Pokušava zapaliti cigaretu koju ne vidi pa mu stavljam cigaretu u usta i palim je. Ta igra njegove hinjene nemoći i moje podložnosti jako me zabavlja.

S Justinom umjetnost može biti iznimno ugodna i zabavna, dok je istovremeno društveno angažirana, aktivistička, nekonvencionalna i ponekad revolucionarna

Traži lozovaču za oboje. Razgovor se nastavlja. Ovaj put prolazimo dubinama psihoanalize, Erosa i Thanatosa u umjetnosti i životu (koji su neodvojivi, oboje smo zaključili) i koji, uz novac, pokreću svijet. Erotsko u umjetnosti zapadnjaka (pozivam se na Edward Lucie Smitha: *Sexuality in Western art*) prema japanskoj umjetnosti, na primjer. Dotičemo se manga-stripova, a zatim razgovaramo o japanskom dekonstruktivističkom dizajnu, postmodernizmu, sportu... Najintrigantniji dio razgovora bila je rasprava o tome može li umjetnost biti zabavna. Justin je imao različita iskustva sa Zagrepčankama (kaže da su mu se javljale isključivo žene) i da ga je iznenađila reakcija jedne razočarane djevojke koja je očekivala da joj umjetnik pleše i pjeva, samo njoj. Jedna je osoba sjedila i šutjela. Očito, ljudi različito shvaćaju ovaj performans i prilaze mu na razne načine.

By the way, Justin McKeown rođen je 1979., ima titulu magistra vizualnih performansa (vremenskih umjetnosti) s dartingtonskog College of Art i predavač je na Independent Art School. Još za vrijeme studija zapažen je po svojim šokantnim performansima (*Čovjek-urbona životinja*, izveden u mesnici; pokapanje živih sudionika performansa u grobnu raku gdje moraju ostati 20 minuta; ležao je gol umotan u najlonске vreće na podu galerije, pio i mokrio pred publikom...). Justin je, osim što izvodi performanse koji uvijek uključuju tjelesni moment, utemeljitelj SPARTizma, kao "ultimativne hibridizacije sporta i umjetnosti". S Justinom umjetnost može biti iznimno ugodna i zabavna, dok je istovremeno društveno angažirana, aktivistička, nekonvencionalna i ponekad revolucionarna. ☒